

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN ALTERNATİF ÖLÇME- DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ: KULLANMA DÜZEYLERİ, SORUNLAR VE SINIRLILIKLAR

Geography teachers' views about alternative assessment and evaluation techniques: usage levels, problems and limitations.

Yrd. Doç.Dr. Yavuz AKBAŞ*

Yrd. Doç.Dr. Ebru GENÇTÜRK**

Özet

Bu çalışmada, coğrafya öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanma durumlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra öğretmenlerin bu tekniklerle ilişkili karşılaştıkları sorunlar, avantajlar ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları hakkındaki görüşleri de belirlenmiştir. Araştırmada tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma Trabzon, Giresun, Ordu ve Rize' de görev yapan 108 coğrafya öğretmeni ile yürütülmüştür. Veri toplamak aracı olarak, Çepni ve arkadaşları (2011) tarafından öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geliştirilen anket kullanılmıştır. Veriler SPSS 16 windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonunda öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinden çok, geleneksel teknikleri kullandıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Coğrafya, ölçme değerlendirme, Alternatif ölçme teknikleri

*Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Trabzon. e -posta: yakbas@ktu.edu.tr

**Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Trabzon. e -posta: egencturk@ktu.edu.tr

Abstract

The aim of this study is to determine the level of use of alternative techniques for measurement and assessment of geography teachers. Besides, benefits and challenges encountered by teachers and their ideas about the in-service training are determined. Survey method is used in the research. The research is conducted with 108 geography teachers working in Trabzon, Giresun, Ordu and Rize. The questionnaire, developed by Cepni et al. (2011) to determine the needs of teachers for alternative measurement and assessment, is applied as data collection tool. Data were analyzed by using SPSS 16 Windows packet program. At the end of the research it is found that teachers use traditional techniques more than alternative measurement and assessment techniques. Some suggestions are offered based on these results.

Key Words: *Geography, Geography teachers, measurement and assessment, alternative techniques for measurement*

Giriş

Toplumların gelişmişlik düzeyini ve diğer toplumlar arasındaki yerini, içinde yaşadıkları çağa uygun sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda ürünler ortaya koyması, insanlığın gelişimine ve değişime katkı sağlayacak icatlar, yenilikler getirmesi tayin etmektedir. Yaşadığı çağa yön veren ya da diğer toplumlara göre gelişmiş olarak kabul edilen toplumların ortak özelliği ise eğitime verdikleri önemdir. Çünkü eğitimle toplumun beklenti ve ihtiyaçları ölçüsünde değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurabilen, çağın beklentilerine cevap verebilen, problem düşünme becerisi gelişmiş, araştıran, sorgulayan ve kendini gerçekleştirmiş, özgüven duygusu gelişmiş bireyler yetiştirmek mümkündür (Anıl ve Acar, 2008). Bu özelliklerde bireyler yetiştirecek eğitimin başarısı için öncelikle eğitim ve öğretim programlarının doğru ve çağdaş bir anlayış ve amaçlara göre yapılması gerekir.

Ülkemizdeki öğrencilerin, uluslararası düzeyde yapılan PISA, PIRLS gibi sınavlarda diğer ülkelerdeki akranlarına göre bazı hedeflere ulaşmada yetersiz olduğu, öğrencilerimizin, özellikle okul öğrenmelerini günlük yaşamda karşılaştıkları problemlerin çözümünde kullanma bakımından önemli eksiklikleri olduğu görülmüştür (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007). Bu sonuçlar beraberinde öğretim programlarında değişikliğe gitme ihtiyacını doğurmuş ve 2004 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'nca, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı olarak ilk ve ortaöğretimde yürütülen derslerin öğretim programları, köklü değişikliklerle yeniden oluşturulmuştur. Bu yaklaşıma dayalı geliştirilen öğretim programları; derslerin içeriğinde, öğretim yöntemlerinde, kullanılan araç ve gereçlerle ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde önemli değişiklik ve yenilikleri de beraberinde getirmiştir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Yeşilyurt 2012). Öğrencilerin bireysel farklılıklarını temel alan bu programlarda yaşanan değişikliklerden en önemlisinin ölçme-değerlendirme alanında olduğu görülmektedir (Çoruhlu, Nas ve Çepni, 2009; Yaman, 2011). Bu kavramlardan ölçme, herhangi bir varlık veya olayların belirli bir niteliğini önceden belirlenen bir kurala göre sınıflama, sayarak derecelendirme ya da birimlerle sayısal olarak ifade etme (Öncü,1999:4); değerlendirme ise elde edilen ölçümlerden bir anlam çıkarmak ve bir ölçüt yardımı ile karar verme süreci (Çelik, 2000:13) olarak tanımlanmaktadır. Eğitim öğretimde ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amacı sadece öğrencilere not vermek veya bir dersten geçip geçmeme durumunu saptamak değil, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak yeteneklerini ortaya çıkarmak, onları ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre uygun biçimde yönlendirmek ve verilen öğretim hizmetinin niteliğini ortaya koymak olmalıdır (Özdemir, 2010).

Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı öğretim programlarındaki değişimle birlikte geleneksel değerlendirme araçlarının yanı sıra çoklu yöntem ve tekniklerin kullanıldığı performans değerlendirmeye dayalı alternatif değerlendirme araçlarının kullanılması önerilmiştir (MEB, 2005, Çoruhlu, Nas ve Çepni, 2009; Yaman, 2011; Özdemir, 2010; Nazlıççek ve Akarsu, 2008; Duban ve Küçükyılmaz, 2008). Çünkü geleneksel değerlendirme yaklaşımı, grup çalışmaları, proje çalışmaları veya bilgisayar gibi ortamlarda oldukça yetersiz kalmakta, öğrencilerde artan ve değişen bireysel farklılıkları gözlemlemekte etkililiğini daha da kaybetmektedir (Özsevgeç ve Karamustafaoğlu, 2010). Ayrıca geleneksel yöntemlerde öğrenci başarısının değerlendirilmesi, genellikle öğretim sürecinden ayrı ve daha çok son ürüne ağırlık verecek bir şekilde ele alınmakta; bu amaçla

seçmeli ve kısa cevaplı testlerle, yazılı ve sözlü yoklamalara ağırlık verilmektedir (Yaman, 2011). Yeni öğretim programlarının temel alındığı yapılandırmacı öğrenme yaklaşımında, bu bakımdan sadece ürün veya davranış eksenli (summative) değil, ürünle birlikte süreci de dikkate alan (formative) bir değerlendirme anlayışı hâkimdir. Bu değerlendirme yaklaşımı, alternatif ya da tamamlayıcı değerlendirme olarak adlandırılmaktadır (Watt, 2005; Özdemir, 2010). Alternatif değerlendirme yöntemleri sayesinde de öğrencilerin düşünme süreçlerini ve bu süreç sonunda yarattıkları ürünleri değerlendirme olanağı bulunmuş olur (Duban ve Küçükylmaz, 2008). Geleneksel ve alternatif yaklaşım arasındaki farklar Çizelge 1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1. Geleneksel ve Yapılandırmacı Ölçme-Değerlendirme Bakış Açılarının Karşılaştırılması (Anderson, 1998)

Geleneksel Değerlendirme	Kavramlar	Yapılandırmacı Değerlendirme
Evrensel değerlendirme	<i>Bilgi</i>	Çoklu değerlendirme
Pasif öğrenme	<i>Öğrenme</i>	Aktif öğrenme
Öğrenme, üründen bağımsız	<i>Süreç</i>	Öğrenme ile ürün ilişkili
Hiyerarşik öğrenme	<i>Temel nokta</i>	Araştırmacı öğrenme
Bileni ayırma	<i>Amaç</i>	Kolaylaştırıcı öğrenme
Bilişsel beceriler, duyuşsal ve psikomotor becerilerden farklı ele alınır	<i>Beceriler</i>	Birbirleri ile yakın ilişkili
Nesnel, anlamdan bağımsız ve tarafsız	<i>Değerlendirme</i>	Öznel ve bir değere sahip
Güç ve kontrol sahibi	<i>Öğretmen</i>	Rehber, paylaşımcı
Öğrenmede kendi başına	<i>Öğrenci</i>	İşbirlikçi ortamda

(Akt, Özsevgeç ve Karamustafaoğlu, 2010)

Bu anlamda geleneksel ve yapılandırmacı (alternatif) değerlendirme yaklaşımlarında kullanılan ölçme-değerlendirme araçları ve teknikleri de birbirinden ayrılmaktadır. Literatüre bakıldığında geleneksel değerlendirme yaklaşımların değerlendirme araçları eşleştirme, çoktan seçmeli, doğru/yanlış, boşluk doldurma ya da açık uçlu soruları içeren test, yazılı sınav ve küçük sınav gibi değerlendirme araçlarını kapsamaktadır. Otantik değerlendirme olarak da adlandırılan alternatif değerlendirme araçları ise öğrencinin performansını ölçmeye yönelik işler, projeler, portfolyo ve günlük gibi çeşitli uygulamaları içermektedir (Yaman, 2011, Şimşek, 2011; Özdemir, 2010).

Uygulayıcı konumda olan öğretmenlerin, öğrencilerini ve kendi öğretim faaliyetlerini değerlendirmede öğretim programlarında tavsiye edilen ölçme değerlendirme tekniklerini kullanmaları önem taşımaktadır. Çünkü yeni öğretim programlarının ön gördüğü ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının etkin biçimde uygulanabilmesi ve öğretim sürecinde bu yaklaşımların sunduğu potansiyelden en üst düzeyde

yararlanılabilmesi öğretmenlerin bu konudaki birikimine ve deneyimine bağlıdır (Birgin ve Gürbüz, 2008).

Bu bağlamda ülkemizde görev yapan birçok öğretmenin yeni programın gerektirdiği alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda yeterli bilgi birikimine ve deneyimine sahip olup olmadıkları sorusu akla gelmektedir. Konuyla ilgili olarak, *Fen ve Teknoloji* (Çoruhlu, Nas ve Çepni, 2009; Özsevgeç ve Karamustafaoğlu, 2010; Yaman, 2011), *Sınıf Öğretmenliği* (Duban ve Küçükyılmaz, 2008, Birgin ve Gürbüz, 2008; Anıl ve Acar, 2008; Okur ve Azar, 2011; Toptaş, 2011; Gömleksiz, Yıldırım ve Yetkiner, 2011), *Fizik, Kimya ve Matematik* (Nazlıçipek ve Akarsu, 2008; Odabaşı Çimer ve Çakır, 2010; Sağlam-Arslan, Avcı ve İyibil, 2008), *Sosyal Bilgiler* (Çelikkaya, Karakuş ve Öztürk Demirbaş, 2010; Şimsek, 2011), *Coğrafya* (Karakuş ve Öztürk-Demirbaş, 2011) gibi farklı branşta görev yapan öğretmenlerle yürütülen birçok çalışmada öğretmenlerin bu konudaki görüşleri ve yeterlilikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. 2005 yılında Coğrafya Öğretim Programı; öğrencilerin kendi öğrenmeleri üzerinde söz sahibi olmasını, üst düzey düşünme ve coğrafi becerileri kullanmalarını vurgulanırken, öğrenme sürecinin başarı düzeyinin tespitinin ise çok yönlü ölçme-değerlendirme teknikleriyle yapılması önerilmektedir. Sadece bilgi düzeyini ölçmeye dayalı ve sınırlı sayıda cevabı içeren doğruyanlış, çoktan seçmeli, kısa cevaplı testler gibi araçlara dayalı olarak yapılan geleneksel değerlendirmelerin öğrenmeyi güçleştirdiği, öğrencileri ezbere yönlendirdiği ifade edilmektedir. Oysa sosyal bilimlerin temelinde çeşitlilik ve çok yönlülük esastır. Bu nedenle öğrenci salt, tek doğru değil belki de çok farklı sonuçların ve doğruların olduğu görmeye gereksinimi vardır. Olaylara ve olgulara farklı pencerelerden bakmak coğrafyanın ve sosyal bilimlerin temel özelliklerindedir (Bilgili, 2011).

2005 coğrafya öğretim programı her ne kadar alternatif değerlendirme yaklaşımlarını tavsiye etse de uzun yıllar sadece geleneksel yöntemlere dayalı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanan öğretmenlerin yeni duruma adapte olmaları kolay olmamaktadır. Daha önce bahsedildiği gibi birçok çalışmada öğretmenlerin yeni programda yer alan alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamaları konusunda problemler yaşadığı bilinmektedir. Coğrafya öğretmenlerinin ölçme değerlendirme teknikleri, bu konudaki sorunları, yeterlilikleri, ölçme değerlendirme tekniklerinin avantaj ve dezavantajları konusundaki görüşlerini dile getiren araştırmaların sınırlı olması, bu çalışmanın planlanmasında etkili olmuştur. Ayrıca bu çalışma ile elde edilen sonuçların, alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin, öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda amaca uygun olarak planlanmasına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan bu çalışmada coğrafya öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme araçlarına ilişkin yeterlikleri, uygulamada karşılaştıkları sorunlar, geleneksel ve alternatif ölçme araçlarının avantaj ve dezavantajları hakkındaki görüşleri ve bu konudaki hizmetiçi eğitim ihtiyaçları belirlenmek istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin uygulanabilirliğine yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin kullanılmasının avantajları ve kullanımından kaynaklanan sorunlar hakkındaki görüşleri nelerdir?

3.Öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerini kullanma durumu nedir?

4.Öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerini kullanma durumları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5.Öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme teknikleriyle ilgili yeterlilik durumları ne düzeydedir?

6.Öğretmenlerin Alternatif ölçme-değerlendirme teknikleriyle ilgili yeterlilik durumları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7.Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme konusundaki hizmetiçi eğitim deneyimleri ve ihtiyaçlarına yönelik beklentileri ve önerileri nelerdir?

Araştırmanın yöntemi

Araştırmada betimsel tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi belirli bir grubun herhangi bir konu üzerindeki duygu, düşünce ve görüşleri ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel çalışmalar için oldukça uygundur. Tarama yönetime dayalı çalışmalarda veriler daha çok geniş kitlelerden elde etmektir (Robson, 1999: 50). Bu çalışmada coğrafya öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yöntemleri hakkındaki görüşleri tespit edilmek istendiğinden ve çalışmaya katılan birey sayısının da fazla olması nedeniyle tarama yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırmanın örneklemini Trabzon, Giresun, Rize ve Ordu illerinde görev yapan 108 coğrafya öğretmeninden oluşturulmuştur. Tablo 1’de örneklemini oluşturan öğretmenlere ait özellikler gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırma örnekleminin özellikleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	47	43
Erkek	61	57
Eğitim Durumu		
Lisans	91	84
Yüksek lisans	17	16
Şehir		
Trabzon	56	52
Giresun	21	19,4
Rize	18	16,6
Ordu	13	12
Mesleki Deneyim		
1-5	14	13
6-10	14	13
11-15	26	24,1
16-20	37	34,2
21-25	9	8,3
26 ve üzeri	8	7,4
TOPLAM	108	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %57’si erkek, %43’ü bayandır. Öğretmenlerin %84’ü lisans, %16’sı ise yüksek lisans mezunudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %58’i Trabzon, %19,4’ü Giresun, 16,6’sı Rize ve %12’si Ordu illerinde görev yapmaktadır. Ayrıca araştırmada yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı 10-20 yıllık mesleki deneyime sahiptirler. Araştırmada veri toplama aracı olarak Çepni ve arkadaşları (2011) tarafından alternatif ölçme değerlendirme teknikleri hakkında öğretmenlerin görüşlerini tespit etmek için hazırlanan “Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik İhtiyaçlarını Belirleme Anketi” kullanılmıştır. Anket başlıca dört bölümden ve toplam 20 sorudan oluşmaktadır. İlgili anket üç alan eğitimcisine incelenmiş ve araştırılan konu için uygun olduğuna yönelik uzman görüşü alınmıştır. Anketten elde edilen veriler SPSS 16 windows paket programı kullanılarak bağımsız örneklem t testi, yüzde ve frekans teknikleriyle analiz edilmiştir. Analiz sonuçları bulgular kısmında tablolarla birlikte yansıtılmıştır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın alt problemleriyle bağlantılı bir şekilde sunulmaya çalışılmıştır. İlk olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin uygulanabilirliği konusundaki görüşlerine ait bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri

1-Coğrafya Programında Alternatif Değerlendirme Tekniklerinin uygulanabilirliği konusundaki düşünceniz nedir?	Öğretim önerilen Ölçme	Tamamen uygulanabilir		Genelde uygulanabilir		Çok az uygulanabilir		Uygulanamaz		Toplam	
		f	%	F	%	F	%	f	%	f	%
		10	9,2	71	65,7	19	17,5	8	7,4	108	100

Öğretmenlerin büyük bir kısmı alternatif tekniklerin genelde uygulanabilir (%65,7) olduğunu, yaklaşık %25’ise çok az ya da hiç uygulanamayacağını ifade ederken, sadece %9,2’si bu tekniklerin tamamen uygulanabilir olduğunu düşünmektedirler. Bu bağlamda öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin uygulanabilirliği konusunda genelde olumlu düşünceye sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenler arasında bu tekniklerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi kullanılmış ve sonuçlar tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin cinsiyete göre alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin uygulanabilirliğine ilişkin bağımsız t testi sonuçları

Gruplar	N	Ortalama	Sd	Ss	t	P
Kadın	47	2,59	106	,77065	-2,235	,028
Erkek	61	2,90		,65077		

Kadın ve erkek öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin uygulanabilirliği konusundaki görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(106)} = -2,235$ $p < 0,05$). Ortalamalara bakıldığında bu farklılığın erkeklerin lehine olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin, öğrencileri değerlendirirken alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinden yararlanılmasının ne gibi avantajlar sağladığına ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Bununla ilgili veriler tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin avantajları hakkındaki görüşleri

Alternatif Ölçme Değerlendirme Tekniklerinin Avantajları	f	%
1.Öğretmene öğrenme-öğretme sürecindeki eksiklikleri görme fırsatı sunma	72	66,6
2.Öğrenciyi her yönüyle değerlendirme imkanı sağlama	51	47,2
3.Objektif değerlendirme imkânı sunma	44	40,7
4.Öğrencilere eksikliklerini görme fırsatı verme	64	59,2
5.Öğrencilerin kendi kendilerine ve akranlarından öğrenmelerini sağlama	33	30,5
6.Öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almayı sağlama	57	52,7
7.Öğrencilere yeteneklerini keşfetme ve geliştirme fırsatı verme	57	52,7
8.Öğrencilerin yüksek not almasını sağlama	16	14,8
9.Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini tanıma fırsatı verme	50	46,2
10.Öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artırma	58	53,7
11.Veli öğrenci etkileşimini artırma	13	12
12.Öğrencileri ezbere zorlamadan kalıcı öğrenmeyi sağlama	63	58,3
13.Öğrencilerin ölçme ve değerlendirme sürecine aktif olarak katılmalarını sağlama	56	51,8
14.Veli, öğretmen ve öğrenci arasında işbirliği kurma	17	15,7

Tablo 4’te görüldüğü gibi öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin avantajları arasında en fazla “öğrenme-öğretme sürecindeki” (%66,6) ve “öğrencilerin kendilerindeki eksikleri görme konusunda” (%59,2)” yarar sağladığını düşündükleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerce en fazla tercih edilen maddelerden biri de bu tekniklerin “öğrencileri ezbere zorlamadan kalıcı öğrenmeyi sağlaması” (%58,3) ile ilgilidir.

Bunlara ilave olarak öğretmenlerin yaklaşık yarısının ifade ettiği diğer yararlar ise “öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artırma” (%53,7), “öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almayı sağlama” ve “öğrencilere yeteneklerini keşfetme ve geliştirme fırsatı verme” (%52,7), “öğrencilerin ölçme ve değerlendirme sürecine aktif olarak katılmalarını sağlama” (%51,8) şeklinde sıralanmıştır. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin özellikle velilerin öğrenme sürecine katkısı sağlama konusunda etkili olduğu kanaatinde değillerdir. Tablo %’5’te görüldüğü gibi

öğretmenler, sınıf içinde alternatif ölçme değerlendirme teknikleri kullanmanın en az yarar sağladığı konuların ise “veli öğrenci etkileşimini artırma” (%12), “öğrencilerin yüksek not almasını sağlama” (%14,8), “veli, öğretmen ve öğrenci arasında işbirliği kurma” (%15,7) olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun, velilerin özellikle öğrenme ve değerlendirme sürecine katkısını sağlama konusunda alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin avantaj sağladığı kanaatini paylaşmadıkları anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin kullanımında karşılaştıkları problemlerle ilgili görüşleri araştırılmış ve elde edilen bulgular tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar

Alternatif Ölçme Değerlendirme Tekniklerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar	f	%
1.Öğrenciyi bütün yönleriyle değerlendirememesi	27	25
2.Öğretmenlerin zaman sıkıntısı yaşaması	70	64,8
3.Öğretmenin iş yükünün artması	59	54,6
4.Velilerin bilinçsiz olması	43	39,8
5.Velilerin iş yükünün ve şikâyetlerinin artması	15	13,8
6.Öğretmenlerin yeniliğe direnç göstermesi	26	24
7.Öğretmenin alternatif ölçme değerlendirme teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması	58	53,7
8.Sınıf hâkimiyetinin zorlaşması	28	25,9
9.Öğrencilerin zaman sıkıntısı yaşaması	40	37
10.Öğrencilerin iş yükünün artması	22	20,3
11. Öğrencileri hazırcılığa itmesi	22	20,3
12.Velilerin eğitim düzeyinin düşük olması	32	29,6
13.Velilerin ekonomik düzeyinin düşük olması	24	22,2
14.Sınıfların kalabalık olması	45	41,6
15.Okulun fiziki altyapı eksikliği	48	44,4

Tablo 5’ten anlaşıldığı üzere öğretmenlerin ifade ettikleri sorunlar daha çok kendileriyle ilgili sorunlardır. Öğretmenlerin çoğu “zaman probleminden” (%64,8) dolayı uygulamalarda sorun yaşandığını ifade etmiştir. Buna ek olarak uygulamalarda öğretmenin “iş yükünü arttırması” (%54,6) ve “öğretmenlerin konu hakkındaki bilgi yetersizliği” (%53,7) öne çıkan diğer sorunlardır. Öğretmenlerin bir bölümü uygulamada yaşanan sorunlara neden olarak “sınıfların kalabalık olması” (%41,6) ve “okulun fiziki altyapı eksikliğini” (%44,4) göstermişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı da yaşanan sorunlarda velilerin de etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin; öğretmenlerin %39,8’i “bilinç düzeyinin düşük olmasını”, %29,6’sı “velilerin eğitim düzeyinin yetersizliği”, %22,2’i

“velilerin ekonomik düzeyinin düşük olması” ve %13,8’ i ise “velilerin iş yükünün ve şikâyetlerinin artmasının alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin uygulanmasında olumsuz etki yaptığını ileri sürmüşlerdir. Yine bir kısım (%37) öğretmenin de “öğrencinin zaman sıkıntısı yaşamasını” sorun olarak ileri sürdüğü ifade edilebilir. En az sorun yaşanan konular arasında ise “öğrencilerin iş yükünün artması” ve “öğrencileri hazırcılığa itmesi” (%20,3) olarak görülmüştür. Yine “sınıf hâkimiyetinin azalması” (%25,9), “öğretmenlerin yeniliğe direnç göstermesi” (%24) gibi konular ise öğretilerin çoğu tarafından sorun olarak dile getirilmemiş ve süreci etkileyen ana sorunlar arasında değerlendirilmemiştir. Özellikle sınıf hâkimiyetini sağlama konusunda oranın düşük olması dikkat çekicidir.

Araştırmada ayrıca öğretmenlerin derslerde ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma durumları belirlenmek istenmiştir. Bu amaçla uygulanan ankette öğretmenlere farklı ölçme değerlendirme tekniklerini derslerde ne sıklıkta kullandıkları sorulmuştur. Elde edilen veriler tablo 6 ve 7’de sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmenlerin geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma durumu

Teknikler	Kullanma Durumu					
	K		BK		KM	
	f	%	F	%	f	%
Boşluk Doldurma	60	55,6	43	39,8	5	4,6
Çoktan Seçmeli Testler	85	78,7	19	17,6	4	3,7
Eşleştirme	45	41,7	45	41,7	18	16,7
Doğru- yanlış	61	56,5	32	29,6	15	13,9
Kısa cevaplı yazılılar	86	79,6	18	16,7	4	3,7
Uzun cevaplı yazılılar	49	45,4	37	34,3	22	20,4
Soru-Cevap (Sözlü)	71	65,7	29	26,9	8	7,4

*

K/Kullanılıyor, *BK/Bazen kullanılıyor, *KM/Kullanılmıyor

Tablo 6’den anlaşıldığı üzere öğretmenlerin daha önceki öğretim programı ve eğitim yaklaşımından alışık oldukları geleneksel olarak ifade edilen ölçme değerlendirme tekniklerini daha sık kullandıkları görülmüştür. En çok kullanılan bu tekniklerin; kısa cevaplı yazılılar (%79,6), çoktan seçmeli testler (%78,7), soru-cevap (Sözlü) (%65,7), boşluk doldurma (%55,6), doğru-yanlış (%56,5), uzun cevaplı yazılılar (%45,4) olarak sıralandığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu teknikleri kullanılmıyor şeklinde görüş belirten öğretmenlerin oranının oldukça az olduğu da tablodan anlaşılmaktadır. Yenilenen coğrafya öğretim programında süreç temelli değerlendirme yaklaşımı vurgulanmasına karşın; uygulamadaki öğretmenlerin programın felsefine dayalı ölçme tekniklerden çok geleneksel ve bilgiyi değerlendirmeye dönük teknikleri daha fazla kullandıkları görülmektedir. Bu durum programın amacına uygun olarak ne derece yürütüldüğü konusunda endişelere sebep olmaktadır. Bununla birlikte öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma durumlarına ilişkin bulgular ise tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma durumu

Teknikler	Kullanma Durumu					
	K		BK		KM	
	F	%	F	%	f	%
Grup/Akran ve Öz Değerlendirme	14	13,0	47	43,5	47	43,5
Drama	19	17,6	31	28,7	58	53,7
Kavram haritaları	49	45,4	53	49,1	6	5,6
Yapılandırılmış grid	19	17,6	27	25	62	57,4
Tanılayıcı Dallanmış Ağaç	12	11,1	26	24,1	70	64,8
Görüşme	22	20,4	42	38,9	44	40,7
Gözlem	59	54,6	33	30,6	16	14,8
Proje	51	47,2	44	40,7	13	12
Poster	15	13,9	30	27,8	63	58,3
Portfolyo (Öğrenci Ürün Dosyası)	32	29,6	43	39,8	33	30,6
Performans Değerlendirme	50	46,3	32	29,6	26	24,1
Kontrol Listeleri	36	33,3	29	26,9	43	39,8
Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)	24	22,2	21	19,4	63	58,3
Derecelendirme Ölçekleri	15	13,9	30	27,8	63	58,3

*K/Kullanılıyor, *BK/Bazen kullanılıyor, *KM/Kullanılmıyor;

Tablo 6 ile 7 karşılaştırıldığında alternatif tekniklerin kullanım oranlarının geleneksel değerlendirme tekniklerine göre daha az olduğu anlaşılmaktadır. Gözlem (%54,6), proje (%47,2), performans değerlendirme (%46,7), kavram haritaları (%45,4) öğretmenlerin en sık kullandığı alternatif ölçme değerlendirme yöntemleridir. Bunun yanında öğretmenlerin en az kullandıklarını ifade ettikleri ölçme tekniklerinin ise; yapılandırılmış grid (%17,6), grup/akran ve öz değerlendirme (%13), tanılayıcı dallanmış ağaç (%11,1), poster (%13,9), derecelendirme ölçekleri (%13,9), dereceli puanlama anahtarı (Rubrik) (%22,2) olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinde kullanım oranlarının %20'nin altında yer almasına karşılık, geleneksel değerlendirme tekniklerine ilişkin kullanım oranı %50'nin altına inmediği tablo 8'den anlaşılmaktadır. Öğretmenlerce az kullanılan alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin öğretmenlerce tanınmaması ve nasıl kullanacaklarını bilmediklerinden dolayı daha az kullandıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma sıklıklarında farklılık olup olmadığı araştırılmış ve bulgular tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmelerin cinsiyete göre ölçme değerlendirme yöntemlerini kullanma durumuyla ilgili bağımsız t testi sonuçları

Gruplar	N	Ortalama	Sd	Ss	t	P
Kadın	47	44,14	106	6,09697	,689	,492
Erkek	61	43,29		6,59632		

Kadın ve erkek öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma durumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre, cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t_{(106)} = ,689$ $p > 0,05$). Bu noktadan hareketle alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma durumlarında cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı görülmüştür.

Araştırmada öğretmenlerin farklı ölçme değerlendirme tekniklerine yönelik yeterlilik durumları belirlenmek istenmiştir. Öğretmenlerin ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma konusundaki yeterlilikleri ile ilgili maddelere verdikleri cevapların dağılımı tablo 9 ve 10'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin geleneksel ölçme değerlendirme teknikleri konusundaki yeterliliği

Teknikler	Yeterlilik durumu					
	Y		KY		YZ	
	F	%	F	%	f	%
Boşluk doldurma	80	74,1	23	21,3	5	4,6
Çoktan seçmeli testler	82	75,9	26	24,1	-	-
Eşleştirme	68	63	37	34,3	3	2,8
Doğru- yanlış	90	83,3	16	14,8	2	1,8
Kısa cevaplı yazılılar	92	85,2	13	12	3	2,8
Uzun cevaplı yazılılar	81	75	22	20	5	4,6
Soru-Cevap (Sözlü)	92	85,2	16	14,8	-	-

Y*yeterli KY*kısmen yeterli YZ*yetersiz

Tablo 9'da görüldüğü gibi öğretmenler, geleneksel ölçme değerlendirme teknikleri konusunda kendilerini %70-80 oranında yeterli görmektedirler. Bu grupta en çok kısa cevaplı testler (85,2), soru-cevap (sözlü) (%85,2) ve doğru-yanlış (%83,3) tekniklerinde, en az ise eşleştirme tekniğinde (%63) kendilerini yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ile kullanım oranları paralellik göstermektedir. Öğretmenler en sık kullandıkları teknikler konusunda kendilerini yeterli görmüşlerdir. Öğretmenlerin ölçme tekniklerini kullanma durumunda olduğu gibi daha çok eskiden beri kullanılan, hazırlanması ve değerlendirmesinin daha basit, bilindik yollarla yapıldığı teknikler konusunda kendilerini daha yeterli gördükleri belirlenmiştir.

Bununla birlikte öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusundaki yeterlilik durumlarına ilişkin bulgular ise tablo 10'de sunulmuştur.

Tablo 10. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusundaki yeterliliği

Teknikler	Yeterlilik durumu					
	Y		KY		YZ	
	f	%	f	%	f	%
Grup/Akran ve Öz Değerlendirme	40	37,0	46	42,6	22	20,4
Drama	31	28,7	47	43,5	30	27,8
Kavram haritaları	52	48,1	43	39,8	13	12
Yapılandırılmış grid	30	27,8	30	27,8	48	44,4
Tanılayıcı Dallanmış Ağaç	26	24,1	36	33,3	46	42,6
Görüşme	41	38	45	41,7	22	20,4
Gözlem	64	59,3	38	35,2	6	5,6
Proje	59	54,6	43	39,8	6	5,6
Poster	30	27,8	46	42,6	32	29,6
Portfolyo (Öğrenci Ürün Dosyası)	43	39,3	39	36,1	26	24,1
Performans Değerlendirme	55	50,9	39	36,1	14	13
Kontrol Listeleri	52	48,1	38	35,2	18	16,7
Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)	32	29,6	40	37	36	33,3
Derecelendirme Ölçekleri	25	23,1	46	42,6	37	34,3

*Y /Yeterli, *KY, Kısmen Yeterli, *YZ/Yetersiz

Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda kendilerini %23,1 ile %59,3 arasında değişen oranlarda yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Kullanım durumundaki verilerde olduğu gibi tablo 9 ile 10 karşılaştırıldığında alternatif teknikler konusunda yeterlilik oranlarının geleneksel değerlendirme yöntemlerine göre daha az olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin kendilerini en çok yeterli gördükleri alternatif yöntemlerin başında ise gözlem tekniğinin (%59,3) geldiği anlaşılmıştır. Öğretmenlerin kendilerini en çok yeterli gördükleri diğer ölçme değerlendirme teknikleri ise proje (%54,6), performans değerlendirme (%50,9), kavram haritaları (%48,1), kontrol listeleri (%48,1) ve portfolyo (%39,3) olarak sıralanmaktadır. Öğretmenlerin kendilerini yetersiz gördükleri alternatif tekniklerin belli başlıcaları ise; yapılandırılmış grid (%44,4) tanılayıcı dallanmış ağaç (%42,6), poster (%33,3), derecelendirme ölçekleri (%34,3) ve poster (%29,6) gibi tekniklerdir.

Cinsiyete göre öğretmenlerin ölçme değerlendirme teknikleri konusunda kendilerini yeterli görme durumlarında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı da çalışmada incelenmiş veriler tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğretmenlerin cinsiyete göre ölçme değerlendirme yöntemlerine ilişkin yeterliliklerine yönelik bağımsız t testi sonuçları

Gruplar	N	Ortalama	Sd	Ss	t	p
Kadın	47	49,70	106	6,85538	,571	,569
Erkek	61	48,96		6,44972		

Kadın ve erkek öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerine yönelik yeterlilik durumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t_{(106)} = ,571$ $p > 0,05$). Bu durumdan cinsiyetin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma yeterliliği üzerinde etkisi olmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırmada geleneksel ve alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin sınırlılıkları konusundaki öğretmen görüşleri de araştırılmıştır. Elde edilen veriler tablo 12 ve tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo12. Öğretmenlerin geleneksel ölçme değerlendirme yöntemlerinin sınırlılıkları hakkındaki görüşleri

Sınırlılıklar		f	%	Sınırlılıklar		f	%
Boşluk doldurma	Sadece hatırlamaya dayalı bilgiyi ölçer	46	42,5	K.C.Y.	Puanlama objektif olmayabilir	23	21,2
	Öğrenciyi ezbere yöneltir	27	25		Ezber bilgiyi hatırlamayı gerektirir	54	50
	Bilgiyi yorumlamaya olanak tanımaz	37	34,2		Puanlama objektif olmayabilir	44	40,7
	Kopya çekmeye teşvik eder	18	16,6		Az soru olduğu için kapsam geçerliği zayıflar	45	41,6
Doğru yanlış	Şans başarısı yüksektir	69	63,8	Uz. Cv. Yz.	Öğrencilerin bildiklerini yazılı olarak ifade edebilme becerisi cevabın doğruluğunu etkiler	42	38,8
	Kopya çekmeye teşvik eder	36	33,3		Cevapları sınırlandırmak güçtür	36	33,3
	Sadece hatırlamaya dayalı bilgiyi ölçer	23	21,2		Sadece hatırlamaya dayalı bilgiyi ölçer	12	11,1
Sözlü (S.-C.)	Puanlamanın güvenilirliği düşüktür	21	19,4	Çoktan Seçmeli Test	Soruları hazırlamak zaman alır	50	46,2
	Bir soru sadece bir kişiye sorulabilir	41	37,9		Şans başarısı yüksektir	35	32,4
	Çok soru sormaya imkan vermez	25	23,1		Kopya çekmeye teşvik eder	36	33,3
	Öğretmenin öğrenci hakkındaki görüşü değerlendirmeyi etkileyebilir	32	29,6		Sözlü ve yazılı ifade yeteneğini köreltir	50	46,2
	Her öğrenciye aynı soru sorulamayacağından eşitsizlik olabilir	44	40,7		Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur	26	24
Eşleştirme	Şans başarısı yüksektir	36	33,3				
	Sadece hatırlamaya dayalı bilgiyi ölçer	36	33,3				
	Soru hazırlaması zordur	11	10,1				
	Kopya çekmeye teşvik eder	9	8,3				
	Soru hazırlaması zaman alır	19	17,5				

*K.C.Y.: Kısa cevaplı yazılı, Uz. Cv. Yz.: Uzun cevaplı yazılı

Tablo 12'den anlaşıldığı gibi geleneksel ölçme-değerlendirme tekniklerinden her birinin belirli sınırlıkları olduğu öğretmenlerce dile getirilmiştir. Bunlar arasında *sadece ezber bilgiyi ya da hatırlamaya dayalı bilgiyi ölçer* sınırlılığının, boşluk doldurma (%42,5), kısa cevaplı yazılı (%50), eşleştirme (%33), doğru yanlış (% 21,2) tekniklerinde öne çıktığı görülmüştür. *Şans başarısı yüksektir* sınırlılığının; doğru yanlış (%63,8) başta olmak üzere eşleştirme (%33,3) ve çoktan seçmeli test (% 32,4) tekniklerinde daha fazla olduğu görülmüştür. Sözlü ve yazılı sınavların *tarafsız değerlendirme yapmayı* (%40,7) zorlaştırdığı kabul edilmiştir. Doğru yanlış ve çoktan seçmeli *testlerin kopya çekmeye teşvik ettiği* (%33,3) anlaşılmaktadır. Çoktan seçmeli testlerin *sözlü ve yazılı ifadeyi zorlaştırdığı* (%46,2), *soru hazırlamanın uzun zaman alması* (%46,2), gibi sınırlılıkları karşısında uzun cevaplı yazılıların ise kapsam geçerliliğini sağlamanın zor olduğu (%41,6) belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin %38,8'i uzun cevaplı yazılıların, *öğrencilerin bildiklerini yazılı olarak ifade edebilme becerisi cevabın doğruluğunu etkiler* sınırlılığını dile getirmiştir. Yine öğretmenlerin sözlü sınavlara ilişkin *her öğrencinin farklı sorularla değerlendirilmesinden kaynaklanan sorunlar* (%40,7) ve *her öğrenciye bir soru yönelmenin gerekliliği* (%37,9) şeklindeki sınırlılık ifadelerini daha fazla vurguladıkları belirlenmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin sınırlılıkları hakkındaki görüşleri

Teknikler	Sınırlılık ifadeleri		
		f	%
Grup/ Akran ve Öz Değ.	Değerlendirme şekli karmaşıktır	11	10,1
	Öğrenciler değerlendirme için yeterli bilinçte değildirler	38	35,1
	Güvenirliliği düşüktür	27	25
	Öğrencileri taraf olmaya zorlar	20	18,5
Drama	Değerlendirme şekli karmaşıktır	22	20,3
	Öğrencilerin probleme odaklanmalarını önler	14	12,9
	Sınıf hâkimiyetini sağlamak zordur	30	27,7
	Sınıf ortamım buna müsait değil	35	32,4
Kavram haritaları	Değerlendirmesi zordur	9	8,3
	Hazırlaması zordur	42	38,8
	Hazırlanması ve uygulanması uzun zaman alan bir tekniktir	27	25
	Kopya çekmeye teşvik eder	10	9,2
Yapılandırılmış grid	Karmaşık bir yapısı olduğu için öğrenciler anlamakta zorlanır	35	32,4
	Değerlendirmesi zordur	12	11,1
	Hazırlaması zordur	25	23,1
	Uzun zaman alan bir tekniktir	20	18,5
T. Dallanmış	Karmaşık bir yapısı olduğu için öğrenciler anlamakta zorlanır	19	17,5
	Cevapları sınırlandırmak güçtür	36	33,3
	Değerlendirmesi zordur	13	12

Coğrafya Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme-Değerlendirme Teknikleri İle İlgili Görüşleri: Kullanma Düzeyi, Sorunlar ve Sınırlılıklar

	Hazırlaması zordur	39	36,1
	Uzun zaman alan bir tekniktir	24	22,2
Ağaç	Karmaşık bir yapısı olduğu için öğrenciler anlamakta zorlanır	23	21,2
	Şans başarısı yüksektir	3	2,7
	Sorunun tamamı öğrenciler tarafından okunmayabilir	11	10,1
	Kopya çekmeye teşvik eder	2	1,8
	Uygulamak çok zaman alır	33	30,5
Görüşme	Her öğrenci ile birebir görüşmek güçtür	56	51,8
	Değer yargıları ve duygular sonucu etkileyebilir	18	16,6
	Uygulamak çok zaman alır	18	16,6
Gözlem	Her öğrenciyi ayrı ayrı gözlemek güçtür	64	59,2
	Öğretmenin öğrenci hakkındaki görüşü değerlendirmeyi etkileyebilir	30	27,7
	Öğrencilerin iş yükünü artırır	40	37
	Öğrenci seviyesine uygun ödev bulmak zordur	25	23,1
	Öğretmen ve öğrenciye ekonomik olarak yük getirir	22	20,3
Proje	Materyal sıkıntısı yaşanmaktadır	36	33,3
	Değerlendirilmesi ve dönüt verilmesi zordur	22	20,3
	Genellikle veliler tarafından yapılmaktadır	24	22,2
	Uzun zaman alır	21	20,3
	Öğrencilere ekonomik olarak yük getirir	27	25
Poster	Öğrenciler hazırlamakta zorluk yaşar	26	24
	Uzun zaman alır	24	22,3
	Öğrenciler iş yükünü artırır	22	20,3
	Dosyaların arşivlenmesi zordur	40	37
Portfolyo (Öğrenci Ürün Dosyası)	Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur	44	40,7
	Değerlendirilmesi ve dönüt verilmesi zordur	33	30,5
	Öğrencilerin dosyalarını korumaları zordur	27	25
	Uzun zaman alır	18	16,6
	Öğrencilere ekonomik olarak yük getirir	17	15,7
	Öğrenciler iş yükünü artırır	20	18,5
	Dosyaların arşivlenmesi zordur	13	12
Performans Değerlendirme	Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur	11	10,1
	Değerlendirilmesi ve dönüt verilmesi zordur	22	20,3
	Öğrencilerin dosyalarını korumaları zordur	28	25,9
	Uzun zaman alır	21	19,4
	Öğrencilere ekonomik olarak yük getirir	15	13,8
Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)	Hazırlaması uzmanlık gerektirir	30	27,7
	Hazırlaması uzun zaman alır	27	25
	Kriterlerin oluşturulması zordur	27	25

	Puanlandırılması ve değerlendirilmesi zordur	13	12
Derecelendirme Ölçekleri	Hazırlaması uzmanlık gerektirir	27	25
	Hazırlaması uzun zaman alır	31	28,7

Tablo 13'den anlaşıldığı üzere öğretmenler alternatif ölçme değerlendirme teknikleri ile ilgili kendilerine sunulan sınırlılık içeren önermelere farklı düzeylerde katılmışlardır. Genel olarak öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin hazırlık sürecindeki zorluklar yaşanması, uygulama ve nota dönüştürme (değerlendirme) sürecinin uzun zaman alması gibi sınırlılıklara daha çok katıldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin %38,8'i kavram haritaları, %36,1'i tanılayıcı dallanmış ağaç, %25'i derecelendirme ölçekleri ve dereceli puanlama anahtarı (rubrik), % 23,1'i ise yapılandırılmış grid tekniklerine yönelik ölçme araçlarını hazırlanmanın zor olduğunu belirtmişleridir. Bununla birlikte öğretmenler, drama (%27,7), gözlem (%30,5), kavram haritaları (%25), yapılandırılmış grid (%18,5), tanılayıcı dallanmış ağaç (%22,2), görüşme (%30,5), gözlem (%16,6), proje (%20,3), portfolyo (öğrenci ürün dosyası) (%16,6), performans değerlendirme (%19,4) ve derecelendirme ölçekleri (%28,7) gibi alternatif tekniklerin uygulamasının uzun aldığı konusunda değişen oranlarda görüş bildirmişleridir. Proje, performans, poster gibi teknikler için belirtilen sınırlılık ise öğrencilere fazladan yükler getirmesidir. Bu tekniklerin kullanımı öğrencilere zaman, iş (proje %37; portfolyo %20,3; performans %18,5) ve ekonomik (proje %25; performans 13,8) yönden fazladan yükümlükler getirdiği birçok öğretmen tarafından dile getirilmiştir. Yine proje tekniği için materyal sıkıntısı yaşanmaktadır (%33,3) sınırlılığı da vurgulanmıştır. Gözlem ve Görüşme tekniklerinde de her öğrenciye özgü yapılmasının (görüşme %51,8; gözlem %59,2) en önemli sınırlılık olduğu belirlenmiştir. Alternatif teknikler arasında proje, performans, portfolyo, poster, dramanın puanlama ve değerlendirilmesinin zor olduğunu düşünen öğretmen oranının yaklaşık %20-%30 arasında değiştiği, bunlar dışındaki tekniklerde ise bu oranın yaklaşık %10 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin ölçme değerlendirme teknikleri konusunda hizmetiçi eğitim faaliyetlerine katılma durumları ve konuyla ilgili görüşleri tespit edilmek istenmiştir. Öğretmenlerin hizmetiçi faaliyetlere katılma durumları tablo14'de gösterilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine yönelik hizmetiçi eğitim kursuna katılma durumu

Alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri” ile ilgili herhangi bir hizmetiçi eğitim kursuna katıldınız mı?	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
	27	25	81	75

Öğretmenlerin %25'i konuyla ilgili hizmetiçi kursuna katılırken %75'i katılmadıklarını bildirmişlerdir. Bu eğitim faaliyetine katılan 27 öğretmenin aldıkları eğitimin yeterliliği hakkındaki görüşleri ise tablo15'de gösterilmiştir.

Tablo15. Hizmetiçi eğitim kursuna katılan öğretmenlerin kurs içeriği hakkındaki düşünceleri

Almış olduğunuz hizmetiçi eğitim kursunun yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz? (n=27)		f	%
Yeterliydi	Kurs programı bol uygulama yapmaya imkân verdi	2	8
	Uzmanlar tarafından verildi	12	48
	Fiziki ortam uygundu	4	16
Çünkü;	Kursun düzenlenme zamanı uygundu	2	8
	Kurs içeriği bu konudaki ihtiyaçlarımı karşılıyordu	5	20
	Toplam	25	100
Yetersizdi	Kurs programı teorikti	13	37,1
	Konuya hâkim olan kişiler tarafından verilmiyordu	7	20
	Fiziki ortam uygun değildi	4	11,5
Çünkü;	Kursun düzenlenme zamanı uygun değildi	5	14,2
	Kurs içeriği bu konudaki ihtiyaçlarımı karşılamıyordu	6	17,2
	Toplam	35	100

Tablo 15.'de görüldüğü gibi alternatif ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri konusunda hizmetiçi eğitim kursuna katılmış öğretmenlerin %37'si kurs programının teorik olması, %20'si kursun alanda uzman kişiler tarafından verilmemesi, %17,2'si de kurs içeriğinin uygun olmadığı gerekçeleriyle katıldıkları kurs programını yetersiz bulmuşlardır.

Bununla birlikte katıldıkları kursu yeterli bulan öğretmenlerin %48'i eğitimin uzman kişiler tarafından verildiği, %20'si ise ihtiyaca yönelik olduğu gibi gerekçeler ileri sürmüşlerdir. Öğretmenlerin konuyla ilgili hizmetiçi kurslardan beklentilerine yönelik veriler tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Öğretmenlerin hizmetiçi kurslardan beklentileri

Alternatif ölçme değerlendirme yöntem ve teknikler ile ilgili bir hizmetiçi eğitim kursu düzenlense bu kursta nelere hangi düzeyde yer verilmesini istersiniz?	Çok f	Orta f	Az f
Az teorik bilgi verilerek bol uygulama yaptırılmalı	88	20	-
Alan uzmanları tarafından verilmeli	97	7	4
Fiziki ortam uygun olmalı	85	23	-
Somut örnekler sunulmalı	87	17	4
Veli ve öğrenciler de kursa dâhil edilmeli	31	41	36
Ölçek hazırlama ve değerlendirme ile ilgili uygulama yaptırılmalı	73	27	8
YGS ve YLS ile ilişkisi ele alınmalı	61	31	16
Ödev konusunun belirlenmesinden değerlendirilmesine kadar bütün aşamaları içeren uygulamalar yaptırılmalı	56	43	9
Veli ve öğrencilere düşen sorumluluklar anlatılmalı	42	42	24
Kurs içeriği ve dokümanları kitapçık veya CD içinde katılımcılara verilmeli	82	12	14

Tablo 16'da görüldüğü gibi öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda hazırlanacak hizmetiçi eğitim kursundan beklentileri arasında en öncelikliler; alan uzmanları tarafından verilmesi (f=97), programın daha çok uygulama odaklı olması (f=88), eğitimin somut örneklerle dayalı olarak yürütülmesi (f=87), fiziki ortamın amaca uygun olarak düzenlenmesi (f=85) ve kurs sonunda öğretmenlere işlenen konulara ilişkin materyaller verilmesi (f=82) şeklinde sıralanmıştır. En düşük beklentiler ise

velilerin ve öğrencilerin kursa dâhil edilmeleri (f=31), öğrencilere ve velilere görevlerinin anlatılması (f=42) olarak tespit edilmiştir. Araştırmada konuyla ilgili düzelecek bir hizmetiçi eğitim faaliyetinin süresi, yeri ve zamanı konusunda öğretmenlerin beklentileri tablo 17, 18 ve 19’da gösterilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim faaliyetlerin süresi ve katılımcı sayısına yönelik beklentileri.

Bu kursun kaç gün sürmesini istersiniz	f	Kurs kapsamında günde <u>en fazla</u> kaç saat ders yapılmalıdır?	f	Bir oturumda kursa katılacak öğretmen sayısı <u>en fazla</u> kaç olmalıdır?	f
1-5	51	1-2	29	10-15	38
6-10	30	3-4	58	16-20	37
11-15	13	5-6	19	21-25	11
16-20	10	7 ve üstü	2	26-30	11
21 ve üstü	4			31-35	5
				41 ve üzeri	4

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğretmenlerin çoğu eğitim programının 5 (f=51) ya da 10 gün (f=30) süreyle yapılmasını istemektedir. Hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin günde 2 ya da 4 saatlik ders içerecek şekilde planlanmasını ve katılımcı sayısının da 20 (f=75) ve daha altında olması yönündeki beklentilerini dile getirmişlerdir.

Tablo 18. Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim faaliyetlerin yapılması gereken yer ve zamana yönelik beklentileri

Bu kurs nerede yapılmalıdır?	f	Bu kurs hangi dönemde yapılmalıdır?	f
Üniversitelerde	17	Eğitim-öğretim yılı öncesi seminer döneminde	26
Hizmet-içi eğitim enstitülerinde	41	Eğitim-öğretim yılı devam ederken	25
İl veya ilçe merkezlerindeki donanımlı bir okulda	50	Eğitim-öğretim yılının sonundaki seminer döneminde	46
İnternet üzerinde	18	Ara tatilde	4
		Yaz tatilinde	7

Tablo 18’de görüldüğü gibi öğretmenlerin konuyla ilgili planlanacak hizmetiçi eğitim faaliyetinin Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bir hizmetiçi eğitim enstitüsünde (f=41) veya donanımlı yakın çevredeki bir okulda (f=50) yapılmasını istedikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin tatil dönemlerinde hizmetiçi eğitimlere sıcak bakmadıkları ve daha çok (f=46) dönem sonunda düzenlenmesi gerektiğine dair beklentilerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan 25 öğretmen ise dönem içinde bu faaliyetlerin düzenlenmesinin daha uygun olacağı yönünde görüş bildirmiştir.

Tartışma, sonuç ve öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenler görev yaptıkları okulların coğrafya sınıfına (%62,9) ve öğretim teknolojilerine sahip olma noktasında yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin

genelde uygulanabilir (%65,7) olduğunu, yaklaşık %25'inin ise çok az ya da hiç uygulanamayacağını düşündükleri tespit edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle literatürde de belirtildiği gibi öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin sınıf içinde uygulanabilirliği konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları ileri sürülebilir (Duban ve Küçükyılmaz, 2008; Kuran ve Kanatlı 2009; Gömleksiz, Yıldırım ve Yetkiner, 2011). Konuyla ilgili öğretmen yaklaşımları cinsiyete göre incelendiğinde ise erkek öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Araştırmada sonucunda öğretmenlerin, genelde uygulanabilir olarak belirtmelerine karşın, alternatif değerlendirme tekniklerini kullanma ve kendilerini yeterli görme oranlarının geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerine göre daha az olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin çoktan seçmeli testler (%78,7), kısa cevaplı yazılılar (%79,6) başta olmak üzere yarısından fazlasının geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerini kullandıkları belirlenmiştir. Bunun yanında alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma durumları ise gözlem dışında %50'nin altındadır. Alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinden olan kavram haritaları, proje ve performans değerlendirmeyi kullananların oranı %40 iken derecelendirme ölçekleri, tanılayıcı dallanmış ağaç ve yapılandırılmış grid kullanımında bu oranın %15'in altında olduğu görülmüştür. Benzer sonuçlara farklı çalışmalarda rastlanmakta, özellikle performans ve proje gibi tekniklerinin MEB tarafından zorunlu tutulmasının ve yeni programlarda sıkça vurgulanmasının kullanma oranını arttırdığı belirtilmektedir (Sağlam-Arslan, Avcı ve İyibil, 2008; Kuran ve Kanatlı, 2009; Özdemir, 2010; Çalışkan ve Kaşıkçı, 2010). Öğretmenlerin en çok kullandıkları ölçme değerlendirme yöntemlerinde (daha çok geleneksel yöntemler) kendilerini daha yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ölçme değerlendirme sürecinde geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerine daha fazla yer verdiklerine yönelik bulgular, benzer çalışmalarda elde edilenlerle örtüşmektedir (Birgin ve Gürbüz, 2008; Sağlam Arslan, Avcı ve İyibil, 2008; Anil ve Acar, 2008; Nazlıçiçek ve Akarsu, 2008; Çoruhlu, Nas ve Çepni, 2009; Kuran ve Kanatlı, 2009; Özsevgeç ve Karamustafaoğlu, 2010; Odabaşı Çimer ve Çakır, 2010; Çelikkaya, Karakuş ve Öztürk Demirbaş, 2010; Özdemir, 2010; Yayla, 2011; Yaman, 2011; Okur ve Azar, 2011; Toptaş, 2011; Şimşek, 2011; Karakuş ve Öztürk Demirbaş, 2011). Aynı zamanda gerek kullanma gerekse yeterlilik durumları ile ilgili görüşlerde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Özdemir (2010) tarafından ilköğretim öğretmenleriyle ilgili yapılan bir çalışmada da cinsiyete göre farklılığa rastlanmamıştır.

Yapılan çalışmada öğretmenler, genel olarak geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerinin öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri yerine daha çok hatırlamayı gerektiren bilgilerini ölçmesi, puanlamanın tarafsızlığı ve güvenilirliğinin düşük olması, başarı üzerinde şans etkisinin fazla olması gibi önemli sınırlılıkları olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin gerek öğrenme-öğretme sürecinin gerekse, öğrencilerin öz değerlendirmesine katkı sağladığı görüşü birçok öğretmen tarafından dile getirilmiştir. Öğretmenlerin, geleneksel tekniklerin sınırlılıkları olduğunu düşünmelerine rağmen, kendi yetiştikleri eğitim paradigmasına uygun ve kısa sürede sonuç alabilecekleri bu tekniklerden vazgeçmedikleri anlaşılmıştır. Bunun yanında öğretmenlerin alternatif teknikleri kullanma konusunda gerekli donanım ve tecrübeye sahip olmamalarının da sınıf içinde bu teknikleri kullanılmasını olumsuz etkilediği söylenebilir. Örneğin bu çalışmada, alternatif değerlendirme tekniklerinin, velinin

değerlendirme sürecine katılımını sağladığına yönelik avantajları dile getiren öğretmenlerin oranının oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Değerlendirme sürecinin öğrenci, veli, meslektaşlarında katılımı ön görülmesine karşın, öğretmenlerin değerlendirme sürecine paydaşların katılımını artırma konusunu kabullenmedikleri sanılmaktadır. Benzer çalışmalarda da öğretmenlerin yenilenen öğretim programlarında tavsiye edilen değerlendirme yaklaşımlarının felsefesini kavrayamamış olmaları ve alternatif değerlendirme tekniklerine yönelik yeterli eğitim almamalarının bu teknikleri daha az tercih etmelerinde etkili olduğu belirtilmiştir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Sağlam-Arslan, Avcı ve İyibil, 2008).

Bununla birlikte alternatif tekniklerinin hazırlama, uygulama ve nota dönüştürme sürecinin uzun zaman alması ve iş yükünü artırması nedeniyle öğretmenlerin daha çok geleneksel ölçme araçlarına yöneldiği düşünülmektedir. Çünkü öğretmenlerin de alternatif değerlendirme tekniklerinin en önemli sınırlılıkları arasında; hazırlık süreci ve uygulamasının uzun zaman alması, öğretmen ve öğrenciye ilave yükler getirmesi, puanlama ve değerlendirilmesinin zor olduğu şeklindeki ifadeleri bu düşüncüyü desteklemektedir. Ayrıca bu konuda bilgisizlik (%53,7) ve fiziki yetersizlikler de öğretmenlerce öne sürülen önemli sorunlar arasındadır. Yine sınıf hâkimiyetinin azalması (%25,9), öğretmenlerin yeniliğe direnç göstermesi (%24) gibi konular ise öğretmenler tarafından sorun olarak dile getirilmiştir. Alternatif ölçme değerlendirme tekniklerine yönelik en az sınırlılık olarak ise öğrencilerin iş yükünü artırması ve onları hazırlığa itmesi (%20,3) belirtilmiştir. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik sorun olarak gösterilenler, birçok çalışmada da vurgulandığı görülmektedir (Sağlam Arslan, Avcı ve İyibil, 2008; Kuran ve Kanatlı, 2009; Özsevgeç ve Karamustafaoğlu, 2010; Okur ve Azar, 2011; Karakuş ve Öztürk Demirbaş, 2011). Literatürde ayrıca sınıfların kalabalık oluşu, ekonomik düzey, üniversite sınav sistemi, eğitim sisteminde yaygın olarak kullanılması gibi gerekçelerin öğretmenleri geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerine yönlendirdiği vurgulanmıştır (Özsevgeç ve Karamustafaoğlu, 2010; Usta, Çığır Dikyol ve İnce, 2010).

Öğretmenlerin sadece %27'sinin konuyla ilgili hizmetiçi eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Eğitim alanları arasında eğitimin yetersizliğine ilişkin görüşe sahip olanların fazla olduğu dikkat çekmiştir. Bu konuda eğitimlerin teoride kalması önemli bir sebep olarak gösterilmiştir. Öğretmenler çoğunlukla, yeni düzenlenecek hizmetiçi eğitim kurslarının, alan uzmanları tarafından verilmesini, programın daha çok uygulama odaklı olmasını, somut örneklerle dayalı olarak yürütülmesini ve kurs sonunda öğretmenlere işlenen konulara ilişkin materyaller verilmesini ifade etmişlerdir. Buna karşılık eğitimlerin veli ve öğrencileri kapsamı yönündeki beklentilerinin ise düşük olduğu tespit edilmiştir.

Buradan hareketle öğretmenlerin uygulama ve değerlendirme etkinlikleri yapmalarına imkân sağlayacak hizmetiçi eğitim faaliyetleri istedikleri anlaşılmaktadır. Literatürde de öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusunda hizmetiçi ihtiyaçlarının olduğu ve alternatif değerlendirme tekniklerinin az kullanılmasında eğitim yetersizliği ve yaygın örneklerin yetersiz olmasının etkili olduğu vurgulanmaktadır (Kuran ve Kanatlı, 2009; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007).

Öğretmenlerin yenilenen öğretim programlarına yönelik düzenlenecek olarak kursların 5-10 gün arasında olması ve günde 3-4 ders saati içerecek şekilde planlanması ve katılımcıların 30-40 kişi ile sınırlandırılmasına dair beklentileri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu kursların kendi kurumlarında ve yerel çevrede ve de tatil dönemi dışında yapılmasını istedikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin uzun süreli kursların günlük hayat işleri ve planlarını aksatacağı kaygısıyla kısa süreli ve yakın çevrede düzenlenmesini istedikleri düşünülebilir. Çok kalabalık olmayan ve kendi kurumlarına ait mekânlarda kendilerini daha rahat hissedebilecekleri ve kendi sorunlarını iyi bilen ortak yaşantıları olan uzmanlardan ders almayı daha çok tercih ettikleri belirtilebilir. Üniversiteyi tercih edenlerin sayının az olması da bu görüşü destekler mahiyettedir.

Coğrafya öğretmenlerin daha çok geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmaları ve bunlara yönelik olarak kendilerini daha yeterli görmeleri, derslerde öğrencilerinin analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerileri kazanmalarına olumsuz etki yapacağı düşünülmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin, öğrencilerin üst düzeyde öğrenmelerini sağlayacak ölçme ve değerlendirme yaklaşımları konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Öğrenme, öğretim ve değerlendirme arasındaki karşılıklı bir ilişki vardır (Cheng, 2006), öğrencilere yapılandırıcı yaklaşıma dayalı olarak kendi öğrenmelerinde söz sahibi olabilmelerine imkân sağlayan bir öğrenme ve öğretim tasarımı sunmaya çalışırken, bu çabanın ne derece başarılı olduğunun belirlenmesinde sadece geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerini kullanmak yeterli olmayacaktır. Bu açıdan uygulanabilirliğine ilişkin olumsuz görüşte olmayan fakat bu tekniklerden hangisini tercih edeceği, nasıl uygulayacağı konusunda karar veremeyen (Karakuş ve Öztürk Demirbaş, 2011) öğretmenlere, hizmetiçi eğitim faaliyetleri ile destek verilmesi önerilmektedir. Bu faaliyetlerde yukarıda belirtilen araştırma sonuçlarından yararlanılmasının, düzenlenecek olan eğitim faaliyetlerinin amacına ulaşmasında önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

Ülkemizde eğitim alanında 2005 yılından itibaren paradigma değişimi yaşanmıştır. Bu kapsamda coğrafya öğretim programı başta olmak üzere ders kitaplarına kadar çok yönlü yenilenmeler gerçekleştirilmiştir. Bu değişimle birlikte, düşünen, sorgulayan ve karşılaştığı problemleri bilimsel düşünme becerisi ile ele alan bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir. Ancak bu değişim sürecinde bireylerin başarısının sadece ürün temelli ve nota dayalı standart testlerle değerlendirilmesi (YGS, YLS), bu değişimin ne derece başarıya ulaştığına yönelik sağlıklı ve doğru verilerin elde edilmesinde yetersizliğe yol açmaktadır. Hong Kong'da yapılan bir çalışmada da vurgulandığı gibi ulusal sınavlarda alternatif değerlendirme tekniklerine yer verilmesini oranında, eğitim sistemindeki geleneksel değerlendirme yaklaşımında istenen köklü değişimin gerçekleşeceği ve öğretmenlerin alternatif değerlendirme tekniklerini sınıf içinde uygulamada ikna edilebileceği söylenebilir (Cheng, 2006). Bu noktadan hareketle süreç temelli değerlendirme yapma imkânı veren ölçme tekniklerinin üst öğretim kurumlarına geçişte yapılan ulusal sınavlarda (YGS, YLS) kullanımı tavsiye edilmektedir.

Alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin sınıf içinde kullanılmasında okul yönetimlerinin etkiliği göz ardı edilmelidir. Çünkü bu konuda okul yönetimlerinin

öğretmenleri alternatif değerlendirme tekniklerinin kullanımı ve yeterliliklerini arttırmaları konularında cesaretlendirmesi ve denetlemesi önem arz etmektedir. Bununla birlikte hizmet öncesinde ölçme değerlendirme derslerinin uygulama yapmaya imkân verecek şekilde yürütülmesinin, mesleğe başlandığında bu teknikleri kullanma konusunda öğretmenlere önemli katkı sağlayacağı söylenebilir.

Kaynaklar

- Anıl, D., Acar, M. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, V (II), 44-61.
- Bilgili, M. (2011). Coğrafya 9 ve 10. sınıf ders kitaplarındaki etkinlikler, ölçme ve değerlendirme çalışmaları ve etkileri, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, 201-217.
- Birgin, O. ve Gürbüz, R. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 163-180.
- Cheng, M. H. (2006). Junior secondary science teachers' understanding and practice of alternative assessment in Hong Kong: implications for teacher Professional development, *Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 6(3), 227-243.
- Çalışkan, H., Kaşıkçı, Y. (2010). The application of traditional and alternative assessment and evaluation tools by teachers in social studies, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 4152-4156.
- Çelik, D. (2000) *Okullarda ölçme ve değerlendirme nasıl olmalı?* İstanbul: Mili Eğitim Yayınları, No: 3246.
- Çelikkaya, T., Karakuş, U., Öztürk Demirbaş, Ç. (2010). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme araçlarını kullanma düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 57-76.
- Çepni S. ve diğerleri (2011) Alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik hizmetiçi kursunun ve alternatif ölçme değerlendirme formlarının etkin olarak kullanılmasında web tabanlı yaklaşımın öğretmen-öğrenci-veli açısından etkililiğinin değerlendirilmesi, 109k571 nolu Tübitak Araştırma Projesi Gelişme Raporu.
- Çoruhlu, T.Ş., Er Nas, S., Çepni, S. (2009). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerini kullanmada karşılaştıkları problemler: trabzon örneği, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, V1 (1), 122-141.
- Duban, N. ve Küçükylmaz, E.A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 769-784.

- Gelbal, S. Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 33, 135-145
- Gömlüksiz, M. N., Yıldırım, F., Yetkiner, A. (2011). Hayat bilgisi dersinde alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, , 6 (1), 823-840.
- Karakuş U., Öztürk Demirbaş, Ç. (2011). Coğrafya öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi* 189, 71- 81.
- Kuran, K., Kanatlı, F. (2010). Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 209-234
- Nazlıççek, N., Akarsu, F. (2008). Fizik, kimya ve matematik öğretmenlerinin değerlendirme araçlarıyla ilgili yaklaşımları ve uygulamaları, *Eğitim ve Bilim*, 33 (149), 18-29.
- Okur, M., Azar, A.(2011). Fen ve teknoloji dersinde kullanılan alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin öğretmen görüşleri *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 387-400
- Özdemir, S.M. (2010) ilköğretim öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarına ilişkin yeterlikleri ve hizmetiçi eğitim ihtiyaçları *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 787-816.
- Öncü, H.(1999). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*, Ankara: Yaysan A.Ş.
- Özsevgeç, T., Karamustafaoğlu, S. (2010). Öğretmen adaylarının geleneksel ve yapılandırmacı ölçme-değerlendirme yaklaşımlarına yönelik profilleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 333-354.
- Rabson, C. (1999). *Real world research a resource for social scientists and practitioner-researchers*. Oxford, UK:Blackwell publishers Ltd.
- Sağlam-Arslan, A., Avcı, N. ve İyibil, Ü. (2008). Fizik öğretmen adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini algılama düzeyleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 115-128.
- Şimşek, N. (2011). Sosyal bilgiler dersinde alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanılması: nitel bir çalışma, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (1), 149-168.
- Topbaş, V. (2011). Sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanımı ile ilgili algıları, *Eğitim ve bilim*, 36 (159), 205-219.
- Usta, S. Çığır Dikyol, D, İnce E. (2010). The alternative evaluation tools chosen by social and science teacher candidates, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 3457-3462.

- Watt, H. M.G. (2005). Attitudes to the use of alternative assessment methods in mathematics: a study with secondary mathematics teachers in Sydney, Australia, *Educational Studies in Mathematics*, 58, 21–44.
- Yaman, S. (2011). Teachers' perceptions about their measurement and evaluation practices in science and technology course, *İlköğretim Online*, 10(1), 244-256. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Yeşilyurt, E. (2012). Fen ve teknoloji dersinde kullanılan ölçme değerlendirme yöntemleri ve karşılaşılan güçlükler, *Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 1183-1205.

Coğrafya Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme-Değerlendirme Teknikleri İle İlgili Görüşleri: Kullanma Düzeyi, Sorunlar ve Sınırlılıklar